

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3250/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője: dr. Karsai Dániel András ügyvéd (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál utca 10. V. emelet 1.), útján – alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a Kecskeméti Törvényszék 4.Bv.302/2017/6. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
Az indítványozó az elsőfokú végzésben rögzítettek szerint 2014. július 25. napjától 2016. március 6. napjáig a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben tartózkodott, majd 2016. március 6. napjától a Kalocsai Fegyház és Börtönben töltötte szabadságvesztés büntetését. Az indítványozó az alapvető jogokat sértő elhelyezés körülményeire tekintettel, panasszal fordult az Emberi Jogok Európai Bíróságához (továbbiakban: EJEB), a kérelmét az EJEB 18805/16 számon nyilvántartásba vette, de a kérelem vizsgálatát az EJEB felfüggesztette.
- [4] Az indítványozó védője a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv) 10/A. §-a alapján kártalanítási kérelmet nyújtott be 2017. március 1. napján a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe. A kérelem indokolásának 1. pontja szerint: „[a] Kérelmező szabadságvesztés büntetését több magyarországi büntetés-végrehajtási intézetben töltötte, jelenleg a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben.” Az indítványozó személyesen eljárva (nem védője útján) 2017. március 23-án „Kártalanítás iránti nyilatkozatot” írt alá, amelyben a 2014. 08. 12. – 2016. 03. 06. közötti időszakra vonatkozóan kérte a kártalanítási iránti igény kiegészítését, és a Bv. intézetek rovatban a „Pálhalmi Intézet” bejegyzés szerepel.
- [5] A Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet továbbította a kártalanítási kérelmet a Kalocsai Fegyház és Börtön részére.
- [6] A Kecskeméti Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 2017. szeptember 21. napján kelt 4.Bv.302/2017/6. számú végzésével, – mivel ezen elsőfokú végzés szerint a kérelem kizárólag erre vonatkozott – az indítványozó által 2014. július 25. napjától 2016. március 6. napjáig a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben eltöltött időszak tekintetében, összesen 45 nap vonatkozásában állapította meg a kártalanításra való jogosultságot.
- [7] A végzés ellen az indítványozó jogi képviselője útján fellebbezéssel élt, amelyben az indokolási kötelezettség megsértése mellett az elhelyezéssel kapcsolatos körülmények „*terminus technicus*” túlságosan szűkítő alkalmazására hivatkozott, mivel a végzés az indítványozónak a rossz higiéniai körülményekre tett panaszát kifejezetten nem tekintette a jogszabályban előírt élettér hiányához kapcsolódó más elhelyezési körülménynek.
- [8] A Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. október 24. napján kelt 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzésével a Kecskeméti Törvényszék 4.Bv.302/2017/6. számú végzését helybenhagyta. Az indokolás szerint az első fokon eljáró törvényszéki titkár megalapozottan és törvényesen állapította meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelem mibenlétét, a sérelemmel érintett napok számát, továbbá mérlegeléssel a jogsértés mértékét, a kártalanítás összegét. Az indokolás szerint helyes indokok alapján foglalt állást a tekintetben is, hogy az indítványozó a további panaszai után nem jogosult kártalanításra.

- [9] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó álláspontja szerint a sérelmezett bírói döntések indokolása hiányos, és nem támasztja alá a rendelkező részben foglaltakat, így emiatt sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság több határozatára és az EJEB számos e témakörre vonatkozó döntésére is.
- [10] Mindezek alapján az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzését és a Kecskeméti Törvényszék 4.Bv.302/2017/6. számú végzését.
- [11] Az előadó alkotmánybíró iratokat kért be az ügyben eljáró elsőfokú bíróságtól. Ezekből megállapítható volt a másodfokú határozat indítványozó általi átvételének időpontja is.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [13] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [15] A Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. október 24. napján kelt 3.Bpkf.642/2017/2. számú végzését az indítványozó 2017. november 15-én vette át, a végzés az Alkotmánybíróságnak megküldött másolatán található feljegyzés szerint. Az alkotmányjogi panaszt 2018. január 8-án nyújtotta be – postai úton – az ügyben eljáró elsőfokú bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kecskeméti Törvényszék másodfokú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [16] Az indítványozó a bírósági eljárásban kártalanítást kérelmezőként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [17] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [18] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [19] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a támadott végzések vonatkozásában – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította.
- [21] Az indítványozó érvelése szerint a másodfokú végzés megállapításai adatokkal és indokolással semmilyen formában nincsenek alátámasztva. Az első és másodfokú döntés alapjául szolgáló büntetés-végrehajtási adatok és a Bv.tv. 70/A. § (2) bekezdésében meghatározott vélemény jogi képviselőnek történő kézbesítése nem történt meg a másodfokú eljárásban sem, annak ellenére, hogy ennek elmaradását a fellebbezésben az indítványozó kifejezetten sérelmezte, mivel az – az alkotmányjogi panasz szerint – az az általános gyakorlat a kártalanítási eljárás során, hogy legkésőbb az elsőfokú döntés mellé csatolva a bíróságok megküldik a teljes dokumentációt. Az indítványozó szerint több esetben a büntetés-végrehajtási bíró az intézet parancsnoki véleményre történő észrevétel tételre is lehetőséget biztosított a jogi képviselőnek a kártalanítási eljárások során.

- [22] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy bár az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeknek a kérelem benyújtásakor történő fennállására a kérelem több helyen is utal, a kérelem elbírálásakor csak a Pálhalmai Fegyház és Börtönben töltött időszakra vonatkozóan állapított meg kártalanítást az elsőfokú végzés. Az indítványozó szerint általánosan kialakult gyakorlat, hogy a fogvatartás körülményeit a kérelem benyújtásának napjáig vizsgálják, és annak ellenére, hogy a kártalanítási kérelem a Pálhalmai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet-hez nyújtották be, annak tartalma alapján az alapjogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatos fennállására lehet következtetni – a Kalocsai Fegyház és Börtönnel kapcsolatos elhelyezési körülmények mégsem képeztek vizsgálat tárgyát.
- [23] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, a jogvita centrális kérdése az indokolás kellő részletessége, illetve annak hiánya. Gyakorlatilag a döntést megalapozó adatoknak a kérelmező általi ismerete teljes hiányában lefolytatott eljárások nem felelnek meg a tisztességes eljárásokkal szemben támasztott egyik fontos követelménynek.
- [24] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát alapvetően érinti az, hogy az ügy tárgyát képező, a Bv.tv. 10/A. § szerinti kártalanítási eljárás során hozott első- és másodfokú végzések indokolásából az indítványozó fogvatartásának körülményeire vonatkozó adatok hiányoznak. A zárkák alapterületére és az azokban elhelyezett fogvatartottak számára vonatkozó adatokat a végzések indokolása nem tartalmazza, és az ilyen az indokolás értelmezhetetlen és nem megalapozott. Továbbá sem az eljárás során, sem pedig annak lezárultával sem továbbították a jogi képviselő részére a büntetés-végrehajtási intézetek által az első fokon eljárt bíróságnak továbbított véleményt és a fogvatartotti nyilvántartás vonatkozó részeit, így azokra az indítványozó észrevételt tenni nem tudott. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy panaszának tárgya a vonatkozó indokolás hiánya, hiszen az indokolt döntés a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képezi. Az indokolás hiánya pedig különösen sérelmes egy olyan eljárás során, amelyben az indítványozónak nyilvánvalóan objektív nehézségekkel kell szembesülnie minden bizonyíték beszerzésekor. A bíróságok nincsenek kötve az „*affirmanti incumbit probatio*” (aki valamit állít, annak feladata a bizonyítás) elvéhez, mivel lényegében kizárólag a büntetés-végrehajtási intézetek vannak abban a helyzetben, hogy a bizonyítékokhoz teljes körűen hozzáférjenek.
- [25] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [26] 4.1. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként jelölte meg az indokolási kötelezettség részbeni nem teljesítésének problémáját.
- [27] Az Alkotmánybíróság már korábban is vizsgálta az indítványozó által felvetett kérdést, és megállapította, hogy „[az] Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [28] Az Alkotmánybíróság az irányadó gyakorlat alapján megállapította, hogy mivel az indokolási kötelezettség alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság korábban már határozatában vizsgálta, az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [29] 4.2. Az Alkotmánybíróság a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során a következő megállapításra jutott.
- [30] Korábbi határozataiban, az állandó gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság már rámutatott hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve,

amely az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja szerint a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]]. A tényállás megállapítása és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése a rendes bíróságok feladata [3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]].

- [31] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok elbírálása tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen a tekintetben, hogy a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz.
- [32] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyben eljáró bíróságok jogértelmezését, a bírói mérlegelést tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [33] Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét [3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [34] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Bv.tv. 70/A. § (5) bekezdés *c*) pontja szerint a büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha az elítélt a 144/B. §-ban meghatározott panaszt nem terjesztette elő.
- [35] Az indítványozó (jogi képviselője) csak állította a Kalocsai Fegyház és Börtönben eltöltött időszak tekintetében a jogsérelmet, de azt nem igazolta, sőt sem a fellebbezésében sem az alkotmányjogi panaszban nem is utalt arra, hogy a Bv.tv. 144/B. §-a szerinti panaszt előterjesztette volna.
- [36] A másodfokú végzésével, a helyes indokai alapján hagyta helyben a másodfokú bíróság, az elsőfokú bíróság végzését. Tartalmát tekintve a két határozat indokolását tehát együtt kell olvasni. A felülbírálati bírói fórum az elsőfokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit vizsgálta, és e vizsgálat eredményéről határozatában számot adott. Az indítványozó nem igazolta állítását a másodfokú határozat indokolásának hiányára vonatkozóan.
- [37] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az elsőfokú végzés 2. oldalának utolsó bekezdése és 3. oldalának első bekezdése logikai ellentmondásossága, és az indítványozó által megkívánt pontos zárkalétszám hiánya elemzése az indokolás törvényességi szempontú vizsgálatát kívánná meg, amely nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [38] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [39] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/78/2018.

